

นิพนธ์ค้นฉบับ

การประเมินบัณฑิต หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐

พิศิษฐ วัฒนเรืองโกวิท*, วรพล วิแหลม**, บงกช เอี่ยมชื่น**

บทคัดย่อ

- บทนำ:** การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยพัฒนาตัวชี้วัดจาก กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) อัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา คุณลักษณะของแพทย์ในอุดมคติขององค์การอนามัยโลก (the five - star doctor) ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century skills)
- วิธีการศึกษา:** เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ๕ ระดับ ที่สร้างเองโดยใช้แบบออนไลน์และแบบกระดาษ จากกลุ่มประชากร ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ ระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ - เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ย เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็นเหมาะสม หากค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ ๓.๕๐ และควรปรับปรุง หากค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ๓.๕๐
- ผลการศึกษา:** มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๕๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๘ ในภาพรวมบัณฑิตมีคุณลักษณะเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้บังคับบัญชาร้อยละ ๘๓ และผู้ร่วมงาน ร้อยละ ๗๗ เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะตรงตามความคาดหวัง เมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตแพทยศาสตรบัณฑิตกับบัณฑิตแพทย์จากสถาบันอื่นพบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพเท่ากันหรือดีกว่า ผลการประเมินตนเองในด้านความรู้และทักษะทางการแพทย์ บัณฑิตส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีความรู้และทักษะในระดับพอใช้ไปจนถึงดี
- วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา:** บัณฑิตมีคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีคุณภาพและสมรรถนะเท่ากันหรือดีกว่าบัณฑิตจากสถาบันอื่นๆ เมื่อประเมินตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร
- คำสำคัญ:** ประเมิน, แพทยศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่รับบทความ: ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

วันที่อนุญาตให้ตีพิมพ์: ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

* ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** งานบริการการศึกษา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

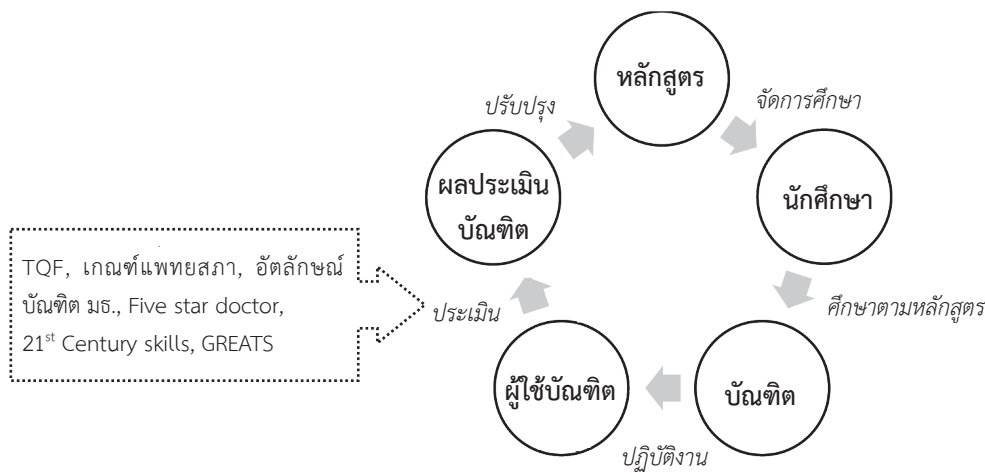
ผู้ให้ติดต่อ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์พิศิษฐ วัฒนเรืองโกวิท ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐ โทร ๐๒ - ๙๒๖ - ๙๐๙๑ อีเมล pwattana@tu.ac.th

บทนำ

การประเมินบัณฑิตเป็นกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของบัณฑิต โดยใช้การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำสารสนเทศที่ได้เสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงหลักสูตร นอกจากนั้นแล้วผลการประเมินยังมีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานเมื่อผลการประเมินที่ได้รับอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ คณะแพทยศาสตร์ ได้ดำเนินการประเมินบัณฑิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตครั้งแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นบัณฑิตรุ่นที่ ๑ - ๕ ครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ รุ่นที่ ๖ - ๑๐^๑ และหลังจากนั้นก็ไม่มี การประเมินบัณฑิต ประกอบกับคณะแพทยศาสตร์ ต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนแพทย์ในระดับนานาชาติ (Basic Medical Education WFME Global Standards for Quality Improvement) และต้องดำเนินการหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ที่กำหนดให้มีการทวนสอบในระดับหลักสูตร ซึ่งบางส่วนเป็นข้อมูลป้อนกลับจากบัณฑิต ครอบคลุมถึง

ความพร้อมในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ สภาพปัญหาที่บัณฑิตประสบในการประกอบวิชาชีพ และข้อเสนอแนะจากบัณฑิต รวมทั้งความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต^๓ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้ดำเนินการประเมินบัณฑิตขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบัณฑิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ ตามคุณลักษณะของบัณฑิต ๙ ข้อที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร^๔ เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำไปใช้วางแผนนโยบายด้านการศึกษา วางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งเป็นแนวทางในการประเมินบัณฑิตในครั้งต่อไป รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการของโครงการทางการศึกษา ซึ่งเป็นการให้ผลสะท้อนกลับอย่างเป็นระบบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย^๕

วิธีการศึกษา

รูปที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประเมิน กลุ่มประชากรที่ศึกษาจำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ โดยผู้บังคับบัญชา ๑ คน ประเมินบัณฑิตใต้บังคับบัญชา ๑ คน รวม ๓๒๙ คน ๒) ผู้ร่วมงานของบัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ โดยผู้ร่วมงาน ๓ คน ประเมินบัณฑิต ๑ คน รวม ๙๘๗ คน ๓) บัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ รวม ๓๒๙ คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน ๒ ชุด เป็นแบบมาตราประมาณค่า ๕ ระดับ และมีคำถามปลายเปิดให้ผู้ประเมินแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ชุดที่ ๑ สำหรับผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ชุดที่ ๒ สำหรับบัณฑิต โดยได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะของบัณฑิตในแต่ละวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามแนวคิดขององค์กรต่างๆ ได้แก่ ๑) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะพิสัย ๒) อัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกอบด้วย จิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคม ๓) เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา ประกอบด้วย พฤตินิสัย เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ทักษะในการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ความรู้พื้นฐานทางการแพทย์ ความรู้ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล กำหนดปัญหา ตั้งสมมติฐานโรค วางแผนการตรวจวินิจฉัย และให้การดูแลรักษาผู้ป่วย ตามลักษณะการบริการผู้ป่วยที่เหมาะสม ความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพ และระบบบริหารสุขภาพ ของบุคคล ชุมชน และประชาชน และการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ๔) คุณลักษณะของแพทย์ในอุดมคติขององค์การอนามัยโลก (the five - star doctor) ประกอบด้วย ผู้ให้การบริการ ผู้ตัดสินใจ ผู้สื่อสาร ผู้นำชุมชน และผู้จัดการ ๕) ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century skills) ประกอบด้วย ทักษะด้านการ

เรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ๖) แนวคิด “GREATS” ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกอบด้วย Global Mindset, Responsible, Eloquent, Aesthetic appreciation, Team leader, Spirit of Thammasat มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านแพทยศาสตรศึกษา ๒ ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมิน ๑ ท่าน นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปจัดทำเป็นแบบออนไลน์และแบบกระดาษเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ - เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ย เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็นเหมาะสมและควรปรับปรุง หากค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ ๓.๕๐ แสดงว่าเหมาะสมน้อยกว่า ๓.๕๐ ถือว่าควรปรับปรุง โดยเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดและได้เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๑ (คณะแพทยศาสตร์) หนังสือรับรองเลขที่ ๑๘๘/๒๕๕๘ รหัสโครงการ MTU-EC-ES-1-192/58

ผลการศึกษา

มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ดังนี้

๑. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน ๑๐๑ คน จาก ๓๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๐
๒. ผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวน ๒๕๖ คน จาก ๙๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙๔
๓. บัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ จำนวน ๓๖ คน จาก ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๓
๔. บัณฑิต รุ่นที่ ๒๐ จำนวน ๑๓๘ คน จาก ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒๔

ผลการประเมินเป็นดังนี้

ตารางที่ ๑ ผลการประเมินบัณฑิตตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ประเด็นประเมิน	ค่าเฉลี่ย				
	ผู้บังคับบัญชา	ผู้ร่วมงาน	รุ่นที่ ๑๙	รุ่นที่ ๒๐	เฉลี่ย
๑. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม	๓.๗๗	๔.๐๐	๓.๘๕	๓.๗๙	๓.๘๕
๒. คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและสังคม และตระหนักถึงกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม	๓.๙๙	๔.๑๕	๔.๔๙	๔.๒๐	๔.๒๐
๓. มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีการตัดสินใจทางคลินิกอย่างมีเหตุผลโดยใช้เวชศาสตร์เชิงประจักษ์	๓.๘๗	๓.๙๙	๔.๑๐	๓.๙๙	๓.๙๙
๔. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นองค์รวมโดยคำนึงถึงปัจจัยทั้งด้านกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณและครอบคลุมทั้งบุคคล ครอบครัว และชุมชน	๓.๘๙	๔.๐๑	๔.๐๗	๓.๙๖	๓.๙๘
๕. มีทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดีกับผู้ป่วยและครอบครัวผู้ร่วมงาน ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ทางการแพทย์และสาธารณสุข ได้อย่างเหมาะสม	๓.๘๘	๔.๐๗	๔.๑๗	๔.๐๑	๔.๐๓
๖. มีความใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๘๗	๔.๐๙	๓.๙๕	๓.๙๔	๓.๙๖
๗. มีเจตคติที่ดีต่อระบบสุขภาพในชุมชน สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท	๓.๖๘	๓.๙๘	๓.๘๗	๓.๙๓	๓.๘๖
๘. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีภาวะผู้นำ	๓.๙๐	๔.๑๐	๔.๒๘	๔.๐๗	๔.๐๙
๙. มีศิลปะการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๔.๐๓	๔.๑๙	๔.๑๕	๔.๐๗	๔.๑๑

จากตารางที่ ๑ พบว่าบัณฑิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีคุณลักษณะเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละคุณลักษณะพบว่ายังมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ คุณลักษณะที่ ๑ ความรู้ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบาดวิทยา

เวชสารสนเทศ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และเวชศาสตร์เชิงประจักษ์ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๓๔) และคุณลักษณะที่ ๗ เรื่องการริเริ่มกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของชุมชน บัณฑิตรุ่นที่ ๑๙ เห็นว่าควรปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๐) ทั้งนี้ เพื่อความกระชับของตารางผู้วิจัยจึงไม่ได้นำเสนอรายละเอียดในแต่ละคุณลักษณะในตาราง

ตารางที่ ๒ ผลประเมินคุณภาพบัณฑิตเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่นๆ ความเห็นจากผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

ประเด็นประเมิน	ผู้บังคับบัญชา จำนวน ๑๐๑ คน				ผู้ร่วมงาน จำนวน ๒๕๖ คน			
	(ความถี่ (ร้อยละ))				(ความถี่ (ร้อยละ))			
	ดีกว่า	เท่ากัน	ด้อยกว่า	ประเมินไม่ได้	ดีกว่า	เท่ากัน	ด้อยกว่า	ประเมินไม่ได้
๑. ความรู้ และทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพ	๔๗ (๔๖.๕๓)	๔๕ (๔๔.๕๕)	๕ (๔.๙๕)	๔ (๓.๙๖)	๑๔๔ (๕๖.๒๕)	๙๕ (๓๗.๑๑)	๘ (๓.๑๓)	๙ (๓.๕๒)
๒. คุณธรรม จริยธรรม ค่านึงถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๕๐ (๔๙.๕๐)	๔๓ (๔๒.๕๗)	๓ (๒.๙๗)	๕ (๔.๙๕)	๑๔๘ (๕๗.๘๑)	๘๓ (๓๒.๔๒)	๑๒ (๔.๖๙)	๑๓ (๕.๐๘)
๓. คิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจทางคลินิกอย่างมีเหตุผล	๕๑ (๕๐.๕๐)	๔๐ (๓๙.๖๐)	๖ (๕.๙๔)	๔ (๓.๙๖)	๑๕๐ (๕๘.๕๙)	๘๗ (๓๓.๙๘)	๙ (๓.๕๒)	๑๐ (๓.๙๑)
๔. การแก้ไขปัญหาผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม	๔๘ (๔๗.๕๒)	๓๘ (๓๗.๖๒)	๑๐ (๙.๙๐)	๕ (๔.๙๕)	๑๓๙ (๕๔.๓๐)	๑๐๒ (๓๙.๘๔)	๕ (๑.๙๕)	๑๐ (๓.๙๑)
๕. ทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี	๕๖ (๕๕.๔๕)	๓๓ (๓๒.๖๗)	๙ (๘.๙๑)	๓ (๒.๙๗)	๑๕๒ (๕๙.๓๘)	๘๒ (๓๒.๐๓)	๑๓ (๕.๐๘)	๙ (๓.๕๒)
๖. ความใฝ่รู้ พัฒนาตนเองและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๕๓ (๕๒.๔๘)	๓๘ (๓๗.๖๒)	๖ (๕.๙๔)	๔ (๓.๙๖)	๑๕๕ (๖๐.๕๕)	๙๑ (๓๕.๕๕)	๑ (๐.๓๙)	๙ (๓.๕๒)
๗. เจตคติที่ดีต่อระบบสุขภาพชุมชน	๔๙ (๔๘.๕๑)	๓๓ (๓๒.๖๗)	๖ (๕.๙๔)	๑๓ (๑๒.๘๗)	๑๕๐ (๕๘.๕๙)	๘๖ (๓๓.๕๙)	๕ (๑.๙๕)	๑๕ (๕.๘๖)
๘. ความเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	๔๘ (๔๗.๕๒)	๓๙ (๓๘.๖๑)	๑๐ (๙.๙๐)	๔ (๓.๙๖)	๑๕๑ (๕๘.๙๘)	๘๓ (๓๒.๔๒)	๑๑ (๔.๓๐)	๑๑ (๔.๓๐)
๙. ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข	๕๒ (๕๑.๔๙)	๓๙ (๓๘.๖๑)	๒ (๑.๙๘)	๘ (๗.๙๒)	๑๕๘ (๖๑.๗๒)	๗๖ (๒๙.๖๙)	๔ (๑.๕๖)	๑๘ (๗.๐๓)

ตารางที่ ๓ ผลประเมินคุณภาพบัณฑิตเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่นๆ ความเห็นจากบัณฑิต

ประเด็นประเมิน	บัณฑิต รุ่นที่ ๑๙ จำนวน ๓๖ คน (ความถี่ (ร้อยละ))				บัณฑิต รุ่นที่ ๒๐ จำนวน ๑๓๘ คน (ความถี่ (ร้อยละ))			
	ดีกว่า	เท่ากัน	ด้อยกว่า	ประเมินไม่ได้	ดีกว่า	เท่ากัน	ด้อยกว่า	ประเมินไม่ได้
	๑. ความรู้ และทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพ	๑๕ (๔๑.๖๗)	๒๐ (๕๕.๕๖)	๑ (๒.๗๘)	๐ (๐.๐๐)	๗๗ (๕๕.๘๐)	๔๓ (๓๑.๑๖)	๓ (๒.๑๗)
๒. คุณธรรม จริยธรรมค่านึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๒๑ (๕๘.๓๓)	๑๔ (๓๘.๘๙)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๗๘)	๙๑ (๖๕.๙๔)	๓๑ (๒๒.๔๖)	๑ (๐.๗๒)	๑๕ (๑๐.๘๗)
๓. คิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจทางคลินิกอย่างมีเหตุผล	๑๖ (๔๔.๔๔)	๒๐ (๕๕.๕๖)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๗๙ (๕๗.๒๕)	๔๓ (๓๑.๑๖)	๑ (๐.๗๒)	๑๕ (๑๐.๘๗)
๔. การแก้ไขปัญหาผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม	๒๖ (๗๒.๒๒)	๙ (๒๕.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๗๘)	๘๗ (๖๓.๐๔)	๓๕ (๒๕.๓๖)	๑ (๐.๗๒)	๑๕ (๑๐.๘๗)
๕. ทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี	๒๕ (๖๙.๔๔)	๑๐ (๒๗.๗๘)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๗๘)	๙๓ (๖๗.๓๙)	๒๙ (๒๑.๐๑)	๑ (๐.๗๒)	๑๕ (๑๐.๘๗)
๖. ความใฝ่รู้ พัฒนาตนเองและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๙ (๕๒.๗๘)	๑๒ (๓๓.๓๓)	๒ (๕.๕๖)	๓ (๘.๓๓)	๗๓ (๕๒.๙๐)	๔๘ (๓๔.๗๘)	๑ (๐.๗๒)	๑๖ (๑๑.๕๙)
๗. เจตคติที่ดีต่อระบบสุขภาพชุมชน	๒๕ (๖๙.๔๔)	๑๐ (๒๗.๗๘)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๗๘)	๙๔ (๖๘.๑๒)	๒๗ (๑๙.๕๗)	๑ (๐.๗๒)	๑๖ (๑๑.๕๙)
๘. ความเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	๒๔ (๖๖.๖๗)	๑๐ (๒๗.๗๘)	๑ (๒.๗๘)	๑ (๒.๗๘)	๘๓ (๖๐.๑๔)	๓๙ (๒๘.๒๖)	๑ (๐.๗๒)	๑๕ (๑๐.๘๗)
๙. ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข	๑๙ (๕๒.๗๘)	๑๕ (๔๑.๖๗)	๐ (๐.๐๐)	๒ (๕.๕๖)	๘๗ (๖๓.๐๔)	๓๔ (๒๔.๖๔)	๒ (๑.๔๕)	๑๕ (๑๐.๘๗)

จากตารางที่ ๒ - ๓ พบว่าคุณภาพของบัณฑิตแพทยศาสตรบัณฑิตเมื่อเทียบกับบัณฑิตแพทย์จากสถาบันอื่น ตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในความเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและบัณฑิต ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันคือ บัณฑิตแพทยศาสตรบัณฑิตมีคุณภาพดีกว่าหรือเท่ากับบัณฑิตแพทย์จากสถาบันอื่นเมื่อประเมินตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตประเมินตนเองในประเด็นว่าหลังจากที่ได้ไปปฏิบัติงานแล้ว บัณฑิตสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด โดยแบ่งเป็นด้านความรู้และทักษะใน ๑๕ สาขาทางการแพทย์

ได้แก่ ๑) กุมารเวชศาสตร์ ๒) จักษุวิทยา ๓) จิตเวชศาสตร์ ๔) นิตเวชศาสตร์ ๕) พยาธิวิทยา ๖) รังสีวิทยา ๗) วิสัญญีวิทยา ๘) เวชศาสตร์ครอบครัว ๙) เวชศาสตร์ฉุกเฉิน ๑๐) เวชศาสตร์ฟื้นฟู ๑๑) ศัลยศาสตร์ ๑๒) สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ๑๓) โสตศอนาสิกวิทยา ๑๔) ออร์โธปิดิกส์ และ ๑๕) อายุรศาสตร์ ผลการประเมินในด้านความรู้พบว่า บัณฑิตรุ่นที่ ๑๙ ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความรู้ในระดับดี ๑๐ สาขา ส่วนอีก ๕ สาขา มีความรู้ในระดับพอใช้ บัณฑิตรุ่นที่ ๒๐ ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความรู้ในระดับดี ๖ สาขา พอใช้ ๘ สาขา และน้อย ๑ สาขา ได้แก่ พยาธิวิทยา ในด้านทักษะ บัณฑิตรุ่นที่ ๑๙ ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีทักษะ สามารถทำหัตถการได้น่าพอใจ ๖ สาขา และทำได้พอใช้ ๙ สาขา บัณฑิตรุ่นที่ ๒๐ ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีทักษะ สามารถทำหัตถการได้น่าพอใจ ๗ สาขา และทำได้พอใช้ ๘ สาขา

วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา

ผลการประเมินคุณลักษณะที่ ๑ ความรู้ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบาดวิทยา เวชสารสนเทศ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และเวชศาสตร์เชิงประจักษ์ ได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ อาจเนื่องมาจากบัณฑิตไม่สามารถแสดงออกในเรื่องดังกล่าวได้อย่างชัดเจนในขณะที่ปฏิบัติงานเหมือนความรู้ และทักษะทางคลินิก นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำให้เนื้อหาดังกล่าวแทรกอยู่ในเนื้อหาวิชาหลักซึ่งผู้เรียนอาจไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าเนื้อหาทางคลินิก

ผลการประเมินในคุณลักษณะที่ ๒ คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและสังคม และตระหนักถึงกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และบัณฑิตประเมินสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจาก หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ได้จัดให้มีการเรียนการสอนจริยศาสตร์พื้นฐานในชั้นปีที่ ๑ การแพทย์ที่มีจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ในชั้นปีที่ ๒ และ ๓ กฎหมายและจริยศาสตร์ทางการแพทย์ในชั้นปีที่ ๔ และ ๕ โดยใช้การบูรณาการการเรียนการสอนไปตลอดหลักสูตรในแต่ละชั้นปี^๔ จึงทำให้นักศึกษาตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลาที่ศึกษา ผลการประเมินดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ต้องการผลิตบัณฑิต ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการผลักดันส่งเสริมการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้กับสังคม^๖

จากผลการประเมินที่พบว่าบัณฑิตแพทยศาสตรศาสตร์ มีคุณภาพโดยรวมดีกว่าบัณฑิตจากสถาบันอื่นนั้น อาจเป็นผลมาจากโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท ที่ผู้เรียนต้องศึกษาชั้นคลินิกที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกของโรงพยาบาลในพื้นที่ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับโรงพยาบาลที่บัณฑิตต้องไปปฏิบัติงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษา จึงทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะสุขภาพในพื้นที่ดีกว่าบัณฑิตจากสถาบันอื่นที่ยังไม่มีประสบการณ์ รวมทั้งหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นการจัดการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community based learning) ทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริง

ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังมีจุดอ่อนในเรื่องจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและส่งกลับ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ร่วมงานของบัณฑิตซึ่งได้ตอบกลับร้อยละ ๒๕.๙๔ และกลุ่มบัณฑิตรุ่นที่ ๑๙ ร้อยละ ๒๒.๙๓ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังอัตราการตอบกลับ (response rate) ไว้ร้อยละ ๓๐ จากการติดตามทวงถามแบบสอบถามของผู้วิจัยพบว่า ในกลุ่มผู้ร่วมงานของบัณฑิตที่เป็นบุคลากรทางสาธารณสุขซึ่งมีภารกิจในการให้บริการแก่ผู้ป่วยซึ่งมีจำนวนมากในแต่ละวันจึงอาจทำให้ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งบัณฑิตที่ถูกประเมินย้ายไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนทักษะในหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะบัณฑิตรุ่นที่ ๑๙ ซึ่งในช่วงที่เก็บข้อมูลได้ปฏิบัติงานเป็นแพทย์ชดใช้ทุนปีที่ ๒ ซึ่งไม่ทราบชัดเจนว่าต้นสังกัดได้ส่งไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานใด^๗ จึงไม่สามารถติดตามข้อมูลได้ ดังนั้นหากต้องการเพิ่มอัตราการตอบกลับควรทำการประเมินบัณฑิตในทุกปีการศึกษาเพราะทราบสถานที่ปฏิบัติงานชดใช้ทุนชัดเจน

โดยสรุปบัณฑิตหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๑๙ - ๒๐ มีคุณลักษณะเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่ยังมีบางประเด็นที่ต้องปรับปรุง ในภาพรวมบัณฑิตแพทยศาสตรศาสตร์มีคุณภาพดีกว่าหรือเท่ากับบัณฑิตแพทย์จากสถาบันอื่นเมื่อประเมินตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร บัณฑิตมีความรู้ และทักษะทางการแพทย์ในระดับพอใช้จนถึงดี

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่สนับสนุนทุนวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และบัณฑิตทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของบัณฑิตที่ประสานงานและให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

๑. Jintakanon P. An evaluation of the graduates doctor of medicine, faculty of medicine, Thammasat university (batches 1 - 5). Pathumthani: faculty of medicine, Thammasat university; 2001.
๒. Kitipawong P, Tengrungsun S, Wattanaruangkowit P, Wannasiri S, Tor-Udom S, Rhongbutsri P, et al. An evaluation of the graduates doctor of medicine, faculty of medicine, Thammasat university (batches 6 - 10). Pathumthani: Thammasat printing house; 2007.

๓. Thai Qualifications Framework for Doctor of Medicine Committee. Thai Qualifications Framework for Doctor of Medicine. 2017.
๔. Faculty of Medicine, Thammasat university. Doctor of Medicine program (Modified 2009), Faculty of Medicine, Thammasat university. Pathumthani: Faculty of Medicine, Thammasat university; 2009.
๕. Check J, Schutt RK. Research methods in education. California: SAGE Publications; 2012.
๖. Thammasat university. Philosophy of education. 2016. [Internet]. [cited 2017 May 26]. Available from: [http://doc.qa.tu.ac.th/documente/6.larts/larts/ปีการศึกษา%202556/องค์ประกอบที่%202/2.7/2.7\(4\)/2.7\(4\)-1%20คู่มือนักศึกษา%20มธ._บัณฑิตศึกษา/ma_tu_m1s1.pdf](http://doc.qa.tu.ac.th/documente/6.larts/larts/ปีการศึกษา%202556/องค์ประกอบที่%202/2.7/2.7(4)/2.7(4)-1%20คู่มือนักศึกษา%20มธ._บัณฑิตศึกษา/ma_tu_m1s1.pdf).
๗. Human Resource Management Division, Ministry of Public Health. List of Allocate Medical Position 2014. [Internet]. [cited 2017 September 29]. Available from: https://hr.moph.go.th/person/job/Job%2057/แพทย์57_23กค57.pdf.

Abstract

An evaluation of the graduates doctor of medicine, faculty of medicine, Thammasat university (batches 19 - 20)

Pisit Wattanaruangkowit*, Worapon Wilaem**, Bongkot lamchuen**

* Department of Radiology, Faculty of Medicine, Thammasat University

** Educational Service Office, Faculty of Medicine, Thammasat University

Introduction: The study aimed to evaluate graduates attributes according to the curriculum objectives and other quality standards including Thai qualification framework of higher education (TQF-HEd), Thammasat graduate identity, professional standards for medical practitioners of the medical council of Thailand, the five-star doctors of WHO, and the 21st century skills.

Method: During October 2015 to April 2016, both online and post questionnaires were sent to the graduates, senior colleagues and their peers in the workplaces. The competencies and attributes of graduates were rated by using 5 – point Likert scale. The criteria for appropriateness was the mean score ≥ 3.50 . The authors analyzed the data using descriptive statistics.

Result: There were 531 respondents (32.28%). Overall attributes of graduates were appropriate. Eighty-three percent of senior colleagues and seventy-seven percent of peers were satisfied with the graduates' attributes comparing with their expectation. For the quality of graduates according to nine Thammasat doctor outcomes, most of senior colleagues and peers reported that graduates from Thammasat university were equal or superior than graduates from other medical schools. From graduates' self-assessment in knowledge and procedural skills, both batches evaluation were fair or good.

Discussion and Conclusion: Overall attributes of graduates were appropriate according to the program objective and other quality standards. The quality and competencies of Thammasat graduates were suitable for the expectation of user and equal to or better than graduates from other medical schools according to the curriculum objectives.

Key words: Evaluation, Graduates Doctor of Medicine, Thammasat university